

Motion till riksdagen 2016/17:3043

av **Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)**

En bättre lärarutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de lärosäten där lärarutbildningen finns i dagsläget, i högre utsträckning än i dag, ska erbjuda VFU-handledarutbildning på distans och vad som i övrigt anförs i motionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att UKÄ får ett särskilt uppdrag att, inom ramen för de reguljära utvärderingarna av lärarutbildningarna, noggrant följa kvaliteten på lärarstudenternas VFU-perioder samt att föreslå åtgärder för hur kvaliteten kan fortsätta att höjas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nyutexaminerade lärare kan få en bättre introduktion till läraryrket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett program för lärarstudenter motsvarande det brittiska ”Schools Direct”, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Lärarna är nyckeln till att alla elever ska klara skolan med framgång. Det är därför av största vikt att lärarutbildningens innehåll går hand i hand med de utmaningar skolan står inför. Flera viktiga steg har tidigare tagits för att stärka läraryrkets status och lärarnas kompetens. Mellan 2006 och 2014 sjuväntes en ny och modern lärarutbildning. Lärarnas kompetens stärktes därtill med två lärarlyft, ett matematiklyft och en karriärtjänstreform genomfördes.

Det är historiska och viktiga reformer. Men vi ser att det inte räcker. Vi ser hur kvaliteten och likvärdigheten på lärarutbildningen varierar allt för mycket mellan lärosätena. Detta riskerar att även påverka likvärdigheten i skolan negativt.

För att vända den sjunkande kunskapsutvecklingen, och öka likvärdigheten i skolan, vill vi nu rusta de lärare som kommer att undervisa i morgondagens klassrum med en

ännu bättre lärarutbildning. Vi vill modernisera lärarutbildningen för att öka lärarkompetensen ytterligare. En utvärdering av lärarutbildningen behöver göras och inom ramen för den bör ersättningsmodellen ses över i syfte att säkerställa att kraven på lärarstudenterna inte eftersätts.

Utökad undervisningstid på lärarutbildningen med 50 procent

En nyckel till att få fler skickliga lärare är att höja kvaliteten på lärarutbildningen. En utmaning är exempelvis mängden lärarledd tid. Över tid har den lärarledda undervisningstiden på lärarutbildningen minskat. För 40 år sedan hade lärarstudenterna i snitt 24 timmar lärarledd undervisningstid på lärarutbildningen. I dag har över hälften av lärarstudenterna mindre än 8 timmar lärarledd undervisning i veckan.

Undervisningstiden på lärarutbildningen behöver utökas. Därför avsätter Moderaterna medel för att möjliggöra att den genomsnittliga lärarledda utbildningstiden kan öka från dagens knappa 8 timmar till uppemot 12 timmar per vecka.

Skärpta antagningskrav och lämplighetsprov

Moderaterna vill skärpa antagningskraven på lärarutbildningen och införa särskilda behörigheter för olika lärarutbildningar, när det gäller både kurser och betyg på kurser. En blivande matematiklärare bör exempelvis ha krav på högre betyg inom just matematik än en blivande svensklärare.

Vi vill också se över möjligheten att införa lämplighetsprov efter att den testverksamhet som nu pågår har utvärderats. Lämplighetsprov är ett sätt för sökanden att höja värdet av betygen genom en bedömning av kommunikativ och interaktiv förmåga, förmåga att ta en ledarroll och motivation för läraryrket.

Möjlighet till förhöjd studietakt

I dag krävs det mellan 4 och 5 års studier för att få en lärarexamen. För att göra det lättare för dem som skulle vilja läsa utbildningen på kortare tid bör möjligheten att läsa lärarutbildningen med förhöjd studietakt införas. Vilken studietakt som anses lämplig utan att kvaliteten försämras kräver en utredning, men bör landa i att utbildningstiden för de som väljer en förhöjd studietakt kan förkortas med minst ett år.

Stärkta ämneskunskaper och en förstärkt roll för didaktiken och metodiken

Det är viktigt att god ämneskunskap hos lärarna premieras och att den bedöms på samma sätt, oavsett om man tillförskaffat sig den inom lärarprogrammet eller på en annan utbildning. Ämnesstudierna inom lärarutbildningarna bör därför läsas gemensamt med enstaka kurser. Det innebär att alla som exempelvis läser matematik kan göra det tillsammans, oavsett om man går lärarutbildningen eller ett annat program. Det berikar studenterna och studierna samtidigt som det ger behörighet till forskarkurser. Det ger också ökade möjligheter att växla mellan läraryrket och andra yrken.

Ett annat sätt att stärka ämneskunskaperna är att se över dimensioneringen av lärarutbildningen så att vi säkerställer att alla ämnen verkligen erbjuds för studenterna.

Det är viktigt för att fler ska ha möjlighet att läsa till ämneslärare i bristämnen såsom språk och naturvetenskapliga ämnen. Moderaterna vill också se över hur didaktiken och metodiken kan få en förstärkt roll på lärarutbildningen.

Ledarskap

I dag är ledarskap inte någonting som kommer per automatik med att genomgå lärarutbildningen. Samtidigt är ledarskapet i klassrummet en avgörande faktor för elevernas möjlighet att nå kunskapsmålen. För att rusta lärarna i att leda en klass i praktiken föreslår vi därför att utbildning i ledarskap bör ingå i lärarutbildningen. Hur väl eleverna förstår multiplikationstabellen eller de grammatiska grunderna i det svenska språket hänger tätt ihop med lärarnas förmåga att lära ut och leda eleverna mot rätt håll. Med syfte att fler elever ska klara skolan framgångsrikt vill vi därför modernisera och utveckla lärarutbildningen så att alla blivande lärare får tillgång till rätt verktyg för att möta och hjälpa samtliga elever.

Svenska som andraspråk/andraspråksperspektiv

Var femte elev i grundskolan har ett annat modersmål än svenska. Det ställer höga krav på lärarna. Samtidigt är enligt Skolverket enbart 18 procent av andraspråklärarna i gymnasieskolan behöriga. I årskurs 4–6 är motsvarande siffra 35 procent. För att morgondagens lärare bättre ska kunna möta och hjälpa alla elever föreslår vi att lärarna rustas med ett andraspråksperspektiv och får kompetens inom svenska som andraspråk i sin lärarutbildning.

Specialpedagogik

Även den specialpedagogiska kompetensen behöver stärkas. Moderaterna och Alliansen har tidigare föreslagit en examenspremie för den som väljer att läsa till speciallärare. Redan i dag ingår specialpedagogik i lärarnas utbildning, men det är en alldeles för liten del. För att samtliga lärare ska få bättre förutsättningar att möta och undervisa alla elever vill vi förstärka lärarutbildningen med utökade kurser i specialpedagogik.

Metodik och didaktik i en digital skolmiljö

Ny forskning visar att elever i skolor som ligger i framkant med att använda ny teknik på ett välgenomtänkt och pedagogiskt sätt i klassrummen presterar bättre på de nationella proven. Det gäller dock enbart om lärarna har kompetens i att koppla ihop digitala läromedel och verktyg med en genomtänkt och välplanerad pedagogik. Dessvärre ser vi att det finns stora skillnader i den grad av välgenomtänkt och pedagogisk digitalisering som förekommer mellan olika skolor. Därför presenterade Alliansen nyligen en it-strategi som ska omfatta samtliga skolor. Genom att implementera metodik och didaktik i en digital skolmiljö som en del av lärarutbildningen förstärker vi den strategin.

En bättre lärarpraktik och introduktion till läraryrket

Den verksamhetsförlagda utbildningen är lärarstudenternas första möte med eleverna i klassrummet. Genom VFU-perioden får lärarstudenterna inte bara en inblick i en lärares praktiska arbete utan framför allt en möjlighet att omsätta teoretiska kunskaper från lärarutbildningen i en klassrumsnära praktik. För många lärarstudenter är detta en värdefull tid som visar såväl läraryrkets möjligheter som utmaningar.

Under de senaste åren har flera steg tagits för att förbättra den verksamhetsförlagda utbildningen. I en utvärdering från Universitetskanslersämbetet (UKÄ) konstateras att den verksamhetsförlagda utbildningen överlag fungerar betydligt bättre nu än tidigare. Men UKÄ konstaterar också att mer behöver göras för att höja kvaliteten av lärarstudenternas VFU-perioder.

Utvärderingen visar att det råder en generellt stor brist på VFU-handledare och särskilt stor är bristen i gymnasieskolan. Bristen på utbildade VFU-handledare gör det svårare att upprätthålla en hög och jämn kvalitet under lärarstudenternas VFU-perioder. UKÄ slår också fast att bristen på utbildade VFU-handledare riskerar att skapa svårigheter i att bedöma lärarstudenternas prestationer i förhållande till VFU-kursernas lärandemål.

Vår målsättning är att alla lärarstudenter ska mötas av utbildade VFU-handledare. Vi vill därför att de lärosäten där lärarutbildningen finns i dagsläget, i högre utsträckning än i dag, erbjuder handledarutbildning på distans. Detta vore en viktig åtgärd för att snabbt öka andelen VFU-handledare med handledarutbildning.

Ett viktigt moment under lärarnas VFU är ”trepartssamtalen” mellan lärarstudent, VFU-handledare och VFU-lärare. Samtalen syftar till att ge lärarstudenten återkoppling, bedömning och hitta eventuella utvecklingsområden. Det är därför allvarligt att så många som var tredje lärarstudent inte får något trepartssamtal. Moderaterna föreslår därför att lärosätena skyndsamt skall vidta åtgärder som säkerställer att alla lärarstudenter får minst ett trepartssamtal under sin VFU-period.

Moderaterna föreslår också att UKÄ får i särskilt uppdrag att, inom ramen för de reguljära utvärderingarna av lärarutbildningarna, noggrant följa kvaliteten av lärarstudenternas VFU-perioder samt att föreslå åtgärder för hur kvaliteten kan fortsätta att höjas.

Schools Direct

”Schools Direct” är ett utbildningsprogram i Storbritannien och som liknar ledarskaps- och lärarprogrammet ”Teach For Sweden” som finns i Sverige. Programmet innebär att lärarstudenter, jämfört med traditionella lärarutbildningar, tillbringar mer tid under sin utbildning i skolan under ledning av erfarna lärare.

Idag finns det över 900 ”School Direct partnerships” i Storbritannien och över 15 000 platser. Tuffa krav ställs på skolorna som får möjligheten att vara med. Deltagarna är oftast äldre med någon form av universitetsexamen. Efter avslutat program ska lärarstudenterna börja jobba på någon av skolorna där de har praktiserat.

För att öppna fler vägar till läraryrket föreslår Moderaterna att en utredning ska undersöka hur förutsättningarna för att starta ett Schools Direct-liknande koncept i Sverige ser ut.

Examensbonus

Långt ifrån alla studenter som börjat på lärarutbildningen fullföljer den. Därför föreslås att alla som tar examen på utsatt tid från lärarutbildningen ska få en examensbonus.

Examensbonusen omfattar minst 50 000 kronor. Den kan även vara större ifall en student läser en längre utbildning och då får man 10 000 kronor per termin extra för det antal terminer som överstiger tre år. Studenten ska kunna ta ut bonusen antingen som en skattefri bonus vid utbildningens slut eller som avskrivna studielån.

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Betty Malmberg (M)

Erik Bengtzboe (M)

Alexandra Anstrell (M)

Hanif Bali (M)

Michael Svensson (M)

Maria Stockhaus (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)